

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est:

In Italia: Libellarum 4,80

ubique extra Italiam: Lib. 6,25 (Doll. 1,25; Sch. 5; M. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25)

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem

Commentarii VOX VRBIS possessorem et administratorem

ROMA - Piazza del Gesù, 48 - ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN GALLIA

apud

Librairie Gamber

Paris

Rue Danton.

IN ANGLIA

apud

Burns and Oates

London W.

28, Orchard Street.

IN RUSSIA

Varsaviae Polonorum

apud

Gebethner et Wolf

Rakowskie Przedmiescie, 15.

"Kronika Rodzina",

Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN CANADA

apud

Librairie Granger Frères

Montreal

1699, Rue Notre-Dame.

PROSPECTUS SUBNOTATIONIS COMMENTARII VOX URBIS IN AN. MDCCCXVIII

Pretium annuae subnotationis est in Italia Libell. 4,80

ubique extra Italiam Libell. 6,25

(Doll. 1,25; Sch. 5; March. 5; Rubl. 3; Coron. 6,25)

recto tramite mittendum

ad ARISTIDEM LEONORI Equitem

Commentarii "Vox Urbis", possessorem et administratorem

ROMAM, Piazza del Gesù, 48

Praemia sociis constituta:

Ex subnotatoribus quisque sive *Vox Urbis* kalendarium, sive tabulam
m. 0,25 $\times$ 0,45 Pontificiam dominationis
auspicationem referentem a Pio PP. IX anno MDCCCLVI peractam, *ad libitum*
sibi habebit.

Qui socios novos comparaverit duos pretiumque eorum subnotationis
miserit, subnotatione sibi gra-
tuita omnino fruatur.

Qui socios novos comparaverit tres — bibliopolis exceptis — ma-
gnificam tabulam dono accipiet
m. 0,63 $\times$ 0,85 in qua apposita charta manu facta, calcographice impressa, offi-
cina Urbani hospitii S. Michaelis ad Ripam, antiqua gloria insignis, imaginem
retulit Pii X Pont. Max. vultus vigore, oculorum vi lineamentisque iure merito
apud omnes celebratam.

Qui triginta socios novos comparaverit ante Iulium mensem — bi-
bliopolis pariter exceptis —
dimidiatum pretium itineris habebit a quovis Europae loco ubi vivit Romam usque,
atque inde in domum suam, secunda, prouti vocant, ferriveharum classi usus.

Qui sexaginta socios novos comparaverit uti supra, eodem itinere
gratis omnino gaudebit.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

Ex Polonia.

Utrum Christiana religio ab antiquorum populorum ritibus manaverit.

De re litteraria apud Subalpinos. - De Historia: Antonius Manno.

Coemeteriorum christianorum origo.

Paroemiae sive Adagia: Bos lassus fortius figit pedem.

Ad Sontium.

Groverius Cleveland.

Colloquia latina. - Aestivae vacationes.

Acta Pontificia. - Sanctissimi Domini nostri Pii divina providentia Papae X constitutio apostolica de Romana Curia.

Diarium Vaticanum. - Coram SSmo admissiones. - Pontificiae electiones. - Varia.

Per Orbem.

Ex Polonia

(Cfr. num. sup.).

Lex iam a Caesare confirmata, nuper autem edita, de qua scribere exorsi sumus, haec est: « Borussi ius potestatemque habent expropriandi initio 70.000 hae Poloni agri in Magno Ducatu Posnaniaensi eiusque Borussiae partis, quae ad occidentem spectat ». Licet iis igitur etiam invitis pesseroribus Polonorum terram eripere, ubicumque iis idoneum — (quis crederet?) — ac necessarium visum erit... « Excipienda sunt tantummodo coemeteria, templa Domini ac bona ecclesiastica ». Itaque cunctis Polonis periculum imminet amittendi sui agri; necesse est timere illud dabium crastinum diem!

Sed facta est Caesaris voluntas!... Quam autem aegre id ferant Germanorum plurimi, ex eo apparet, quod in « Germania », Berolinensi ephemeride, legimus: « A. d. VI Kal. Febr. 1908 manebit dies miseriae et calamitatis in Borussiae rebus gestis. Possunt nunc singuli Constitutionis, quae dicitur, articuli secure aboleri, quia firmissima legum fundamenta prorsus spreta sunt. Socialistas, qui dicuntur, hodiernus dies ingens quidem afficit laetitia; acerrime enim expectant tempus, quo *expropriantes expropriant*... ».

Quinimo Borussiae regiminis victoria Pyrrhi passim victoria appellatur, quia reportata est plurimis bonis, ut ita dicam, vehementer adversantibus, contra permultorum voluntatem, qui aut regia ipsa stirpe progeniti, aut nobilissimo nati sunt loco. Iuvat hic Haeseler comitem memorare, temperantiae prudentiaeque illud specimen, qui, universi Germaniae exer-

citus praeses, verus imperii custos, iam hodie senex, illud facinus contemnere publice non dubitavit. Iustum quidem contra hostes bellum non perhorruit, sed bellum civile adversus quietos atque inermes cives pati non potuit! Purpuratus autem Pater Koppius, ecclesiae princeps, haec dixit: « Ut in bello eos, quibus sine armis occurrimus, occidere nobis non licet, quod postea arma capere possint, ita et Polonos expropriare non licet per eam causam, quod in posterum imperio periculosi fieri possint ». In eadem reiiciendae legis sententia perstabant principes Trachtenberg, Hatzfeld, Raciborski, Hohenlohe, Stolberg alique non solum strenui ac sapientes, sed etiam ingenio et iustitia praestantissimi viri, suaeque sententia non sunt demoti.

Secundum constitutionem, iure iurando firmatam, omnes cives coram lege aequales esse debent et omnes eiusdem uti tutela sine ullo condicionis sive status, aut gentis discrimine. Videmus autem iniuriam, quae constitutionem violat et multis infertur civibus propterea quod sunt Poloni, quod sunt civium pars minor, quamquam ingentia solvunt tributa neque detrectant militiam. Polonis ius petentibus iam non redditur; ad Polonos iam nonnulli constitutionis articuli non pertinent!

Numne Buelowius, Germaniae cancellarius, qui legem tulit eorum verborum oblitus est: « Videant consules, ne quid res publica detrimenti capiat », et « regnorum fundamentum IUSTITIA »?

Scrib. Cracoviae, mense Iunio MDCCCXVIII.

LAD. LUD. PODOBINSKI.

MAGNI MOMENTI MONITUM

Pontificia officina Candelarum ad Sacra
vapore acta

CONSTANTINI PISONI

ROMAE in ITALIA

Corso Vittorio Emanuele, 127-129 — Via Sediari, 1-2-3

innumerosum eorumque illustrium clientum suorum animadversionem
repetit in *faculas ad noctem* atque ad collu-
strandum, quas iure proprietatis sibi protexit.

In his

Lux — Salubritas — Parsimonia
Mundities — Diuturnitas — Commodum.

Sunt enim forma singularem; a ceteris huiusmodi omnino dif-
ferunt tum ex Italicis tum ex exteris officinis; perfecte com-
buruntur; tempus maximum durant.

Qui semel expertus fuerit, eas procul dubio
in posterum semper adhibebit, nunquam relinquet.

Vitrei caliculi consulto ad usum apparati veniunt.

Candela ex cera ad sacra — Candela exquiritis ornamentis decorae.

Officina condita est anno MDCCCIII

Diversorium Magnum, cui a Minerva nomen

(Grand Hôtel de la Minerve)

ROMAE — Piazza della Minerva — ROMAE

Diversorium inter optima Romae, in Urbis centro,
recens omnino instauratum — Tercenta cubicula et
magnae aulae — Calefactio — Balnea — Electrica lux
ubique — Machinae duo ad ascendendum — Hiemale
viridarium — Ludi triduculares — Aulae mulieribus
reservatae.

Sacellum pro sacerdotibus ad sacra litanda.

Leopoldus Scotti, moderator.

Gulielmus Gaudenzi

Romae, Tor Sanguigna, 2-3; Via Coronari, 1

cuique suppeditat coronas, numismata, Christi cru-
cifixi effigies, Sanctorum imagines tum insculptas tum
omnibus modis impressas, metallis caelata opera ad
sacra vel ad reliquias reponendas, pietatis libros,
omniaque in Puellarum Mariae usum; pulcrarum ar-
tium specimina, musiva, caelatas sculptas gemmas et
similia; quorum maximum apparatus possidet.

Gallice atque Hispanice loquitur.

Prospectum subnotationis *Vox Urbis* Commentarii

in an. MDCCCXVIII

videas in quarta operculi pagina.

Buddha ad mortem, ad nihil ducere conatur cives: Christus totum genus humanum ad vitam aeternam; Buddha Deum nullum habet: Christus a Summo Patre mittitur, ad eum revertitur; Buddha monet, ut vincas malum corporis vel ne id sentias: Christus ut malorum istorum patientia caelestem gloriam compares. Buddha, id quod maxime titillat nostros aequales, mores struxit atheos: Christus ex Deo aptat omnia. Buddha est magister unus ex multis, plures formas se percurrisse meminit: Christus solus est magister e caelo generis humani redemptor egressus; Buddha labore et industria doctrinam sibi compegit: Christus puer eadem loquitur maiestate ac vir; Buddha frequentat palatia principum: Christus tuguria pauperum; Buddha moritur in lecto, suina, sic ferunt, carne: Christus obit in cruce; Buddha secutus est naturam temporum: Christus inaudita in orbem induxit dogmata; Buddha facit animum humanum mortalem: Christus immortalem; Buddha summum malum statuit amare vitam: Christus summum bonum dicit bene vivendo quaerere immortalitatem; Buddha hominum vitam destruit: Christus perficit. Quae quum ita sint, nonne verum est, quod unus ex adversariis nostris dixit: Buddham esse Antichristum? Neque tamen tacent victi, quasi caeci argumentorum nubi opponunt coenobiorum et confessionis similitudinem. Habet Christiana religio coenobia, commendavit Christus perfectorum hominum seminaria: Buddha discipulos omnes convictores voluit. Praecepit Buddha discipulis ut aperirent peccata, praecepit Christus: hic, ut remittantur, ille, ut pudore perfusi dediscant amare vitam. A Buddha coepit nostra religio? cuius prima fit a Clemente Alexandrino mentio anno post Christum natum ducentesimo?

(Ad proximum numerum).

PHILANDRICUS.

DE RE LITTERARIA APUD SUBALPINOS

DE HISTORIA

(Cfr. num. sup.)

Antonius Manno.

Antonius Manno, Iosephi filius, Taurinensis, nobili genere natus, locum inter historicos haud spernendum sibi est adeptus. Verum ut pater de rebus quae ad patriam insulam Sardiniam pertinebant tractare consuevit, sic filius de iis potissimum quae ad Taurinenses, vel ad Augustam Sabaudiae Domum. Hic enim, versatus diu in bibliothecis publicis, privatis, regalibusque, totus idem in codicibus antiquis

investigandis, illuc omnino spectare videtur, ut quidquid historici tamquam a re sua alienum atque extraneum silentio praeterire putarunt, in unum corpus redigeret, vividioribus luminibus decoraret et ad ultimum perfectionis apicem adferret.

Hinc complura etiam quae optimae notae scriptores vel obiter enarrant vel subobscurae, ipse fusius et certis innixus firmisque monumentis, temporis vetustate neglectis, in lucem denuo profert, adnotationibus perspicuis illustrat, et saepe ad maiorem rerum veritatem argute atque sapienter veluti manu lectores delectando perducit.

Museum quoddam opus eius volumina recte dixeris, affabre quidem expolitum et pretiosissimis lapillis compositum. Omnia enim quae ex huius ingenio profecta sunt, caste dicta invenies ac nobili quadam verborum maiestate exarata, quae viris intelligentis consilii optime semper probantur, manuque lectorum teruntur. Elegans, argutus, castigatus, omnibus idem artis lenociniis exornatus, optimis placet, et se se maxime commendat.

Utinam vero frequentius volumina adeo pretiosa in vulgus ederet in omnium utilitatem, in studiorum incrementum, quae ad historias conscribendas potissimum spectant! Sed ipse iam a multo tempore inter sodales Taurinenses adlectus scientiae finibus proferendis atque inter curatores studiis historiae patriae provehendis, opera sua plerumque inter illius Academiae volumina adfert et rarius omnino ex eiusdem sapientissimis septis in vulgus prodire patitur.

Inter cetera tamen volumina, quae lectorum voluptate passim inveniuntur, haec potissimum recenseri existimo, quaeque in aevum legentur, namque quidquid alii utpote ab instituto alienum de industria omiserunt, in hoc praesertim reperiuntur; apud quem domestica saepe arcana iuvat intueri, quibus temporibus paulo ante elapsis respublica privatis et paucorum consiliis regebatur⁽¹⁾. Nullius enim assentator, omnium vitia et virtutes ingenue narrat, diligentissime notando quae ad cuiusque mores et ingenium declarandum maxime pertinerent.

SUBALPINUS.

(1) Passim leguntur eius scripta in *Volumi della Deputazione di Storia Patria*. — Adde memorias de obsidione Taurinensi et de Petro Micca, et *Bibliografia storica degli Stati della Monarchia di Savoia* — *Sopra la Censura in Piemonte*, aliaque complura.

MONITUM

Proximus *Vox Urbis* numerus totus erit de PIO PP. X, quinquagesimo exeunte anno a quo primum sacra litavit.

Utrum Christiana religio ab antiquorum populorum ritibus manaverit

Mirum est quanto studio religionis catholicae inimici elaboraverint aliam eius invenire originem, quam ipsi fuisse profiteamur. Nullum similitudinis vestigium praetermissum est. Sed sicut vel graminis levem fasciculum comprehendunt, qui praeceptum montem ascendunt, et avulso gramine delabuntur, ista vestigia inimici nostri consecretantur, ut redarguti aut concedant divinum religionis nostrae principium, aut certe istiusmodi ratiunculis explicare eiusdem initium desinant.

Quid enim est illud, unde dicunt profectam esse religionem Christianam? Nunquam somnieres ab Indis, vel a Persis, vel a Buddha, vel a Babyloniiis te Christianum esse instructum, quum semper didixeris a Christo esse e caelo religionem nobis allatam! Nec est, mihi crede, cur mutes sententiam, quod quidam novarum rerum, vel, ut verius dicam, vitiorum impunitatis cupidissimi a ripis veri fluminis aberrantes ad falsi fluminis caput pervenerint, collustrati maxime humanae rationis lanterna, non, ut nos, divino sole circumfusi.

Quid, quaeres, quid adduxit homines, ut ex India repetant principia Christiana? Est quidam apud Indos in honore deus, quem eodem fere cultu prosequuntur atque nos Christum. Descripsit quidam Gallus istius dei vitam, sed deceptus ab Indo, quo usus erat auctore et magistro, ex impuro fonte hausit fabulas. Nihilominus unus ex diis Indorum, quem Krischna vocant, die natali Christianus propemodum videtur. Devaki mater ulnis tenet in stabulo; pater, quem pastorem ferunt fuisse, adstat, nec desunt vaccae, nec stella quaedam illustris. Hunc deum regem habent Brachmani reginamque dei matrem. Videsne, unde nostra devoluta sit religio? Hic est apparatus ille copiosissimus, hoc argumentorum vallum, cur non a Christo, sed a Krischna nostra derivata sit religio. Quasi vero is, qui in America sententiosa verba invenerit eaque scripserit transtulisse diceretur ab Europaeo, si similia verba post sexcentos annos a rerum scriptore invenirentur. Totamne ergo doctrinam, quam nos amplectimur, ab Indis duximus? Ubi mortis Christi, ubi generis nostri redemptionis, ubi in caelum ascensus, ubi vitae Christi in Krischna similitudo? Solum natalem si excipias, vestigium nullum in eo Christianum videbis. Editur a matre octavus filius, dux habetur malorum, natus a patruo appetitur, a pastoribus fugitivus nutritur, armatus redit, habet primum septem uxores, deinde sexdecim, postremo millia sexdecim. Quid, quaeso, potest esse diversius? Quam vero leve est dicere a Krischna didicisse Christum, quum pri-

mus istius nuntius ex saeculo tertio decimo post Christum natum existat! Nonne potius dicemus a Christo translatum esse Krischna ad Indos, praesertim quum mater ipsius admodum similis sit beatissimae Virginis imaginibus Byzantinis, paulloque ante illud tempus fuisse constet commercium inter Byzantinos et Indos? Quidquid est, hoc argumentum nullum est: Puer iste similis est isti mulieri, natus ergo ex ea est.

At graviora sunt - inquit - in Perside Christianae religionis indicia; a Perside accepimus angelorum, rerum originis, redemptionis, resurrectionis conceptus; haec primum in antiquos libros divinos recepta sunt, tum ad Christianos propagata. Quaero: Istane est Christiana religio? Si purior est apud Iudaeos istarum rerum notio, fucator et obscurior apud Persas, a Persis Iudaei, an ab Iudaeis Persae hauserunt? ut purior fit aqua in fonte, limosior in rivo. Quamquam ne hoc quidem pro certo dici potest: est enim verisimilius ex eodem fonte hausisse et Iudaeos et Persas, sed Iudaeos puriores notiones deduxisse. Quid enim aliud est, cur hi unum Deum colant, isti in plures inciderint?

Ergo manebimus in sententia a Christo esse religionem Christianam, nisi aliquis esse ortam aliunde clarius demonstrat. A Perside enim introductam vel ex India, quod nimis ridiculum est, a nullo homine serio dicitur.

Attamen alii, non Indi, sed Europaei, nostrates, incredibili praediti ingenio Buddham investigarunt magistrum fuisse Christi cuiusdam, adeoque sequuntur Buddham et in honore habent, ut ipsum praeceptorem vivendi delegerint, ne Christi molestissimis subesse debeant institutis. Timendum profecto est, ne nobis quoque rationes, quibus isti viri nituntur, placeant. Quod autem similitudinem principale praedicant argumentum respiciamus. Quid enim simile est? «Christus Buddhae». Quid enim commune eis est? «Docendi ratio et instituta». Quae instituta? «Coenobiorum et confessionis». Buddha peragravit regiones sermo- neque multis parabolis et verborum translationibus condito hominibus rudioribus propriae indolis vel aliorum fructum proposuit. Christus peragravit regiones et ad sermonem in docendo parabolis adhibuit. Ergo Christus a Buddha docere didicit: ita quidem adversarii nostri concludunt. Quid dicis? Quod fortuito casu similis sit externus agendi modus - abundant parabolis Orientis incolae - doctrinam Christum esse mutuatum a Buddha? Quo id dicis argumento subnixus? Parum enim est dicere: simile est, quum longissime absit a Palestina sedes Buddhae.

Verum quod inscriptio haec sit ethnica ultimo non apparet; praeterea, si Instantius iste idolatra dicendus est, potuit tamen, hoc vocabulo COEMETERIA utens, Christianos imitari. Coemeterii ergo nomen Christianis dumtaxat sepulcris historiae convenit, atque a Christianis hanc novam habuit deceptionem. Catacumbae vero nomen, praeterquam quod solum S. Sebastiani coemeterii saeculo III proprium fuit, minime antea (et post saeculum X tantum omnibus subterraneis Romae coemeteriis designandis conversum est), tot, tamque diversas sortitum est interpretationes apud Christianae vetustatis cultores, ut hodie nihil magis in controversiam veniat. Omnes quidem uno ore primam vocabuli partem praepositionem esse graecam $\kappa\alpha\tau\alpha$ affirmant, sed in secunda parte declaranda insigniter discrepant. P. Marchi eam putavit latinam, a *cubando* derivatam, propterea quod vox *cumbo*, cum ei praepositio aliqua praefigatur, ex. gr. *ad, cum, de*, iacendi significationem sumit. I. B. De Rossi vertit: *ad accubitoria*, proindeque in idem recidit atque eius magister (1). Industriosa est Du-Cange explicatio: «Cum martyrum corpora deferrent Christiani, et rogarentur, ubinam iacerent, respondebant *Cata Cumba*, seu ad cumbas, id est cryptas, vel ad valles aliquot ab Urbe milliariis» (2).

Nihil dicendum puto de lectione *Catacumbas*, quae in Libro pontificali ter occurrit; videlicet in Pontianum, qui falso ab auctore *Epitomae Canonianae* dicitur in *cimiterio Catacumbas* sepultus. Deinde in Cornelium: Hic... corpora apostolorum Petri et Pauli de *Catacumbas* levavit noctu; et in Damasum: Hic fecit basilicas duas, una beato Laurentio iuxta theatrum et alia via Ardiatina, ubi requiescit, et in *catatymbas*,... (3). Haec lectio hodie ob omnibus reiicitur.

Christiana igitur coemeteria non fuerunt Romae inventum quoddam novum sed hypogaea ampliata; neque gentilibus deerant coemeteria eiusmodi, quorum unum ad quartum viae Flaminiae milliarium conspectum est a Fabretti, qui in *Inscrip. Domest.* p. 55 haec habet: *Necdum crematione instituta, in topheo indigena excavatum sepulcrum...*, qualia in nostris christianorum coemeteriis visuntur.

Quod autem de Roma dicitur, etiam de ceteris Christiani orbis partibus affirmandum est. Insuper, antequam Christiana fides Romae nunciata est, ibi iam pergrandis Iudaeorum colonia exstabat coemeteria propria atque a gentilibus sepulcris omnino separata possidens in communi, cum et Iudaei aequae

ac Christiani fidem in finali corporum resurrectione profiterentur, timerentque per commixtionem sepulcrum cum ethnicis, sanctorum sepulera, idest suorum, maculari. In via Portuensi quoddam venit in lucem Iudaicum coemeterium fere penitus deletum, quod Bosius iam descripserat (1), et Christiano aevo antea affirmaverat; merito quidem; nam et hodie eadem antiquitatis indicia in his sepulcris facile recognoscuntur, ita ut verisimiliter Magni Pompei aetati tribuendae videantur. P. Marchi prototypum Christiani coemeterii coemeterium illud putavit (2); at I. B. De Rossi opinatus est, fortasse melius, Christiana et Iudaica coemeteria commune archetypum habuisse in Palestinensibus sepulcris. Ista enim, «et usus eorum, generalis apud populos semiticos, bene potuerunt prototypum suggerere, cui tamen defuerunt et multiplices anfractus et viarum intextus quae inter plura hypogaea seu cubacula effossae, cadavera in parietibus servarent. Speciale igitur religiosae ac civilis communitatis vinculum quod Hebraeos in metropoli paganismi degentes coniungebat et ecclesiastica communio qua Christiani cor unum et animam unam constituebant; postremo vulcanicae rupes Romani soli ad necropolim subterraneam excavandam aptissimae effecerunt ut, utrique, Christiani et Iudaei, vias funebres coemeteriaeque illa sponte excavarent, quin alteros imitarentur» (3).

P. XYSTUS O. C. R.

(1) *Roma sotterranea*, Opera postuma, lib. II, c. xxii.

(2) *Monum. primitivi*, p. 20, 21.

(3) *Roma sotterranea*, t. I, p. 90.

PAROEMIAE SIVE ADAGIA

Bos lassus fortius figit pedem.

S. Hieronymus elegans hoc adagium usurpavit ad S. Aurelium Augustinum scribens eumque deterere cupiens, ne iuvenis senem provocaret. Propterea quod tardius quidem ad pugnam excitantur ii, qui iam sunt aetate quasi festi; verum iidem gravius saeviunt atque urgent, si quando senilis illa virtus irritata recaluit. «Memento — inquit — Daretis et Entelli et vulgaris proverbii, quod bos lassus fortius figat pedem». A veteri triturae more ductum apparet, quum circumactis a bubus super manipulos plaustris grana excutiebantur partim a rotis in hoc armatis, partim a taurorum ungulis. Potest adlusum videri ad hoc, quod iuvenes corporis agilitate praepolent; senes in stataria pugna ac viribus superiores sunt; id quod Vergilius in Daretis et Entelli congressu declarat. Nec admodum hinc abludit illud, quod in Graecorum collectaneis positum reperitur: «Lente bos» (subaudiendum: movet pedem). Nam sensim quidem movet, at gravius premit.

(1) Cfr. I. B. LUGARI, *Le Catacombe ossia il Sepolcro apostolico dell'Apia*, pag. 7-10; et eiusdem *S. Sebastiano*, pag. 52-54, in nota. Clarissimus hic auctor, Hesychium Graecum grammaticum secutus, putat totum esse graecum vocabulum *Catacumbas* ex $\kappa\alpha\tau\alpha$ $\kappa\upsilon\mu\beta\omicron\varsigma$, quod vertit in *cavo recessu, in cavitare*.

(2) *Gloss.*, t. II, art. *Catacumba* et *Cumba*.

(3) *MOMMSEN, Mon. Germ. hist., Gest. pont. Rom.* 25, 4; 29, 5; 83, 8, 11, 22.

COEMETERIORUM CHRISTIANORUM ORIGO

P. Xystus O. C. R., vir de antiquitatis doctrina optime meritis, opus aggressus est singulare quidem et omni laude dignum, Christianam scilicet archaeologiam vulgandi disciplinis theologicis et liturgicis coordinatam; quinimo, dissuadentes despiciens, librum suum latino idiomate scripsit, tum quod eo nesciret aliud universalius, tum quod convenientius vestimentum sacrae vetustati recte putaret. Atque utinam — addit — dies illucescat illa, qua latinus sermo veluti communis multoque ceteris aptior ad maxima inter rationes et populos negotia tractanda adhibeatur!

Huic voto non est dubium quin ex animo assentiamur, dum auctoris commendamus consilium et opus; cuius ut specimen lectoribus praebeamus, nonnullas, coemeteriorum Christianorum originem attingentes, paginas libri referimus, quem vix praelo traditum (1) cl. scriptor humanissime nobis obtulit.

Iam inde ab Evangelii praedicationis initio, Apostolis curae fuit coemeteria instituere ubi Christianam fundassent communitatem, ut fidelium cadauera loco conveniente conderentur. Tacet de hoc scriptura, sed antiquissima documenta, ubi Christianorum coemeteria urbis Romae recensentur, de quodam coemeterio ad *nymphas S. Petri*, ad *fontem S. Petri*, ad *sedem ubi prius sedit S. Petrus* mentionem faciunt quod in Actis Liberii Papae vocatur Ostrianum, ubi Petrus *Apostolus baptizaverat* (2).

In Asia sepulcra Christiana plerumque familiaria fuere, in rupe durissima effossa, neque, saltem saeculo primo, ab Hebraicis sepulcris distincta, quod Romae fieri non potuisse videtur cui a Iudaeis modo decretorio secernerentur. Petrum autem sepultum dicere in gentilicio ethnicoque hypogeo, ut quidam volunt, meram est hypothesim enunciare. Etenim non deerant Christiani de *domo Caesaris* qui apud ipsas Neronianas possessiones et iuxta viam Aureliam sepulcrum haberent. Patet vero non potuisse Christianis commune esse cum ethnicis coemeterium, cum isti in defunctis honorandis ritus complerent Christianis sepulcris prorsus incongruentes, Christianique talibus prosequi defunctos obsequiis deberent, quibus ethnici adsistere nequirent. Evidens quoque est, modum defunctos sepeliendi fidei de corporum resurrectione congruentem nonnisi in Hebraica sepultura inveniri; quod scilicet cadaver, intactum, in virgine terra, ve-

luti in lectulo, ubi beatam resurrectionem expectaret sollicitè deponeretur. « Quae resurrectionis fides — ait I. B. De Rossi —, cum esset commune spei vinculum universae Christianae fraternitatis, atque martyrum sepulcra orantes sibi attraherent fideles, fierentque veluti centrum sacrorum conventuum ad divina mysteria celebranda; natura factum est ut et fidelium sepulcra pedetentim circa fidei heroum sepulcra congregarentur. Itaque, licet nulla videatur viguisse lex adigens Christianos ut in communi patrum loco sepulcrum haberent, immo quamvis certum sit, sepulturam in privatis locis et monumentis gentiliciis, dummodo nulla fieret cum ethnicorum sepulcris mixtio, fuisse Christianis permissam, tamen cum communia coemeteria invenimus ab Ecclesia generatim adoptata ab immemorabili, tum vero pleraque videmus privata vel haereditaria sepulcra ampliata atque usui omnis fidelium coetus erogata fuisse et cum maioribus Christianis necropolibus coniuncta » (1).

Verum enim huiusmodi necropolium proprium nomen non est illud, quo vulgo hodie appellantur, scilicet *catacumbae*; sed coemeterium, ex graeco vocabulo κοιμητήριον quod omnibus, ethnicis non exclusis, dormitorium significabat. Fidelis corpus, ut dixi, deponeretur in sepulcro veluti in lectulo, nec levitas terrae ei poterat augurari, quippe qui ea minime premeretur, omnesque Christianae epigraphicae formulae in hoc maxime conveniebant, ut *dormitionem*, *depositionem*, *somnum pacis*, etc. sepulturam vocarent. Quamobrem etiam conclavia hac illac in coemeteriis effossa, cum aequae ac ceterae cryptarum partes sepulcris deservirent, *cubicula* vel *cubiculi* dicebantur, quamquam hoc ultimum vocabulum pagana quoque sepulcra designabat.

Romae vocabulo *coemeterium* integra cryptarum series inter se communicantium indicabatur; in Graecia vero atque in Graecis epitaphiis Magnae Graeciae etiam unicum sepulcrum hoc titulo saepe appellabatur. Aringhi quamdam evulgavit sarcophagi inscriptionem quae sarcophagum KOIMHΘHPION vocabat (2), item in altera inscriptione Narbone inventa simplex sepulcrum hoc insignitur titulo: KYMETTERION (3).

In uno ethnico sepulcro dumtaxat, in Africa invento, vocabulum *coemeteria* legitur, indicans varias ac gentilicias tumbas unius hypogei:

COEMETERIA • MEMORIAE • GENTIS • LEPIDIORVM
L • LEPIDI • NAMPVLI • ET • STENNIAE-POLITAE
ET • HEREDVM • HEREDVMVE • EORVM • VVVNT • IN
DIEM • SVVM • Istantivs • FEC. (4)

(1) Roma sotterranea, t. I, p. 5.

(2) Ibid. t. I, p. 5.

(3) Cfr. Corpus inscript. graec. t. IV; BAYET, De titulis Atticae christianis, voc. κοιμητήριον; W. M. RAMSAY, The cities and bishoprics of Phrygia.

(4) RENIER, Inscriptions de Algérie, n. 2081.

(1) Notiones Archaeologicae Christianae disciplinis theologicis et liturgicis coordinatae. — Vol. I. Pars prior cum cc tabulis textui insertis. — Romae ex off. Typogr. Forzani et Soc., mcmviii. (Ven. lib. 4 apud auctorem: Catacombe di S. Callisto, via Appia antica, 38 — Roma).

(2) Acta Liberii et Damasi; CONSTANT., Epist. rom. pont. p. lxxvii; Append. col. 87; Migne, Patrol. lat. viii, p. 1888-89; De Rossi, Roma sotterranea, t. I, pp. 138 sqq.; Acta Sanctorum, 16 Ianuar. (Passio Marcelli).

GROVERIUS CLEVELAND

Cursus honorum, quibus Groverius Cleveland, nuper vita functus, supremum Foederatarum Septentrionalis Americae Civitatum obtinuit magistratum, singulari quidem atque humili causa ortum duxit.

Origus quidem, magnae officinae ad saccarum ex zea-mays extrahendum possessor ob eamque industriam ditissimus factus, cum eo lites habebat qui eiusdem rei rationem quum invenisset, neque satis sibi remunerationem datam putaret, suum patrocinium Lewisio advocato commiserat. Lewisius tamen tanto expediendo negotio se parem sentire non videbatur, causamque Groverio Cleveland recenti collegae, cuius ingenium et iuvenilem ardorem cognoverat, invicem delegavit. Neque in errorem inductus est; Groverius enim magnum ex Origis adversario triumphum reportavit; siquidem tribunal inventori vicies centena millia doll. debita iudicavit latumque praemium Lewisio advocato, qui Groverium contra quinque tantum millibus doll. compensavit. Hic vero, liquido cer-

tus se unicum victoriam procurasse, longe maiora a Lewisio repetiit eique renuenti actionem ultro intulit, atque iterum victor excessit, ei centum et novaginta doll. millibus a tribunali attributis.

Rem fama vulgavit cum eaque iuvenis advocati nomen et peritiam; unde factum est ut quum in urbe Buffalo loci praefectus (*major* vulgo nuncupatur) esset eligendus, muneri, omnium plausu, ipse fuerit suffectus.

Anno post, Groverius Cleveland Neoeboracensis civitatis gubernio praeponetur, quo in munere popularem gratiam omnem ad se allexit hac praesertim de causa, quod partium studia animosque adversos aptissime reconciliare valuerit. Nil igitur mirum quod sapientis, aequabilis ac temperati administratoris gloria sibi parta, ad supremum magistratum deinde eveheretur, in eoque fuerit iterum confirmatus.

Neque hunc gerens a ratione sua unquam aberravit, ita ut opinio etiam invaluerit, si ille in eo per-

mansisset, futurum fuisse ut bellum Hispanos inter atque Americanos vitaretur.

Mores in eo commodi atque summae humanitatis, quos ipsemet qui scribo sum expertus. Anno enim MDCCCLXXXVIII, quum eum in *alba* illa domo Washingtoniensi inviserem, eique itinera narrarem expleta

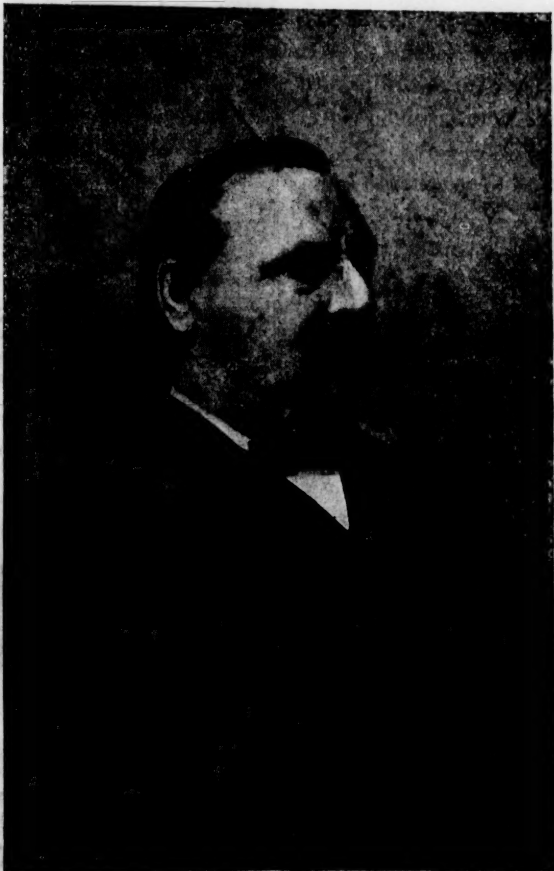
nuper tum per civitates foederatas, tum per Indicas gentes, Alpes quae saxosae appellantur incolentes, tum denique per Californiam, is comiter, iucunde, et quasi admiratione percussus me dicentem audiebat, blandisque hisce verbis gratulabundus conclusit, parvum Americanorum numerum Americam suam per partes ac diligenter heu! visitare, quemadmodum Italus ego fecissem.

Washingtonio urbe capite gloriabatur: memini eum a me petiisse quid de ea sentirem, et esse summo pere delectatum quum responderim aliquando Lutetiae Parisiorum per vias deambulanti me credere.

Munere gubernii supremo relicto, privatus vixit forensi operae iterum atque unice addictus, eaque etiam de causa nunc lumine cassum Americani lugent, eius laudes ac civilia

merita praedicant, maximoque desiderio eius memoriam omnes prosequuntur.

ARISTIDES LEONORI.

Groverius Cleveland.

COLLOQUIA LATINA

Aestivae vacationes ⁽¹⁾.

PETRUS. — Quum duodecim mensibus volvatur annus, Hilari, et is in quatuor tempora digeratur, — ver, aestatem, autumnum, hyemem —; unum quodque autem trimestri spatio terminetur, non sum animi dubius, quin tu, sicut in gradibus aetatis humanae adolescentiam pueritiae, constanti seu

(1) Ex IACOBI PONTANI S. I. opere cui titulus: *Progymnasmata latinitatis*, passim retractavit I. F.

AD SONTIUM⁽¹⁾

*O nobilis stirps prosiliens iugo
 Montis peralti, limpida profluis,
 Munda atque vernans, ni procellae
 Ira tibi vada clara turbat.*
*Formose fili verticis Alpium,
 Ritu puellae monticolae pedem
 Levans salis cursu loquaci,
 Dum peragras loca saltuosa.*
*Serenus ipse es non minus aëre
 Perflante rupis celsa cacumina,
 Idem citans undas canoras
 Cantibus occinis Alpiorum.*
*Quantum iuvat me despicere in sinum
 Tui liquoris, quem viridans nitor
 Splendore caeli mixtus ornat,
 Dulcis et exhilarans imago.*
*Tuis fluentis caerula montium
 Virorque fuscus graminis Alpium
 Conspirat et conspectu amoeno
 Lumina detinet intuentis.*
*De rore caeli caerulei, reor,
 De rore montis, cui viridis color,
 Hunc tu leporem combibisti,
 Egregium decus Alpium almae,*
*Vetustum amicum te colo et hospitem:
 Cum per nemus te proripis antraque
 Montana linqvis cum sonore,
 Cum strepitu, mihi tum videris*
*Legatus esse et nuntius a domo
 Portans salutem, quam tibi reddimus,
 Per plana dum lente vagaris
 Arva rigans fluitante lympa.*
*Magnum sonas, sed suave et amabile,
 Firmoque nisu laberis impiger,
 Donec per alta ac montuosa
 Tendis iter salebrosam et asprum.*
*At cum relictis montibus impetu
 Campos apertos desuper insilis,
 Repente cursum quid morari
 Tum tibi laetitiamque suetam*
*Auferre dicam? Tristitiam prius
 Inusitatam quid subito attulit?
 Cur lassus incedis, quis angor
 Te premit eripiens loquelam?*

*Utrumne luges, quod tibi montium
 Privo gravatur pectus et intimo
 Desiderat moerore cunas,
 Quae puerum te aluere ab ortu?*
*An nescio quae te meditatio
 Percellit aevi praeteriti monens
 Patrum Slavorum praefluentem
 Busta situ cooperta longo?*
*Nimirum utervis te dolor opprimit
 Tristi meantem, languidulo gradu.
 Tum grandis instar, sed venustae
 Te lacrimae videor videre.*
*O nobilis stirps prosiliens iugo
 Montis peralti, limpida profluis,
 Munda atque vernans, ni procellae
 Ira tibi vada clara turbat.*
*At proh dolor, te terribilis manet
 Procella surgens, unde venit notus,
 Stratura campos atque prata
 Florida, quae tua lympa nutrit.*
*Eheu, prope illum prospicio diem:
 Erit supra te caeligenus nitor,
 Utrisque plumbo grandinabit,
 Sanguineus crepitabit imber.*
*Atrox duellum cum tonitru furet,
 Tormenta mittent flammea pondera,
 Gliscet per agros fumus ater
 Eliciens lacrimam colono.*
*Crudo metentur iam gladio sata,
 Te purpurabit copia sanguinis
 Domestici, sed sordidabunt
 Hostica corpora sauciata.*
*Tunc tu memento, praesidium Alpium,
 Praeclare Sonti, quantum habet alveus,
 Quidquid liquoris fundit aether
 Congerere et sociare in unum.*
*Claustis refractis, quae retinent aquas,
 Remitte habenas, ne cohibe tuos
 Fluctus, sed ultra volve ripam
 Exsuperans fremitu minaci,*
*Aestumque totum, quatenus imperas,
 Turmam in rapacem verte nec abstine,
 Donec latrones terrae avitae
 Obrueris dederisque leto.*

(1) Oblit recens late defletus Simon Gregorcic, sacerdos, inter Slovenos postea facile princeps. Ut viri clarissimi memoria in hoc etiam bonarum artium commentario quodammodo concelebretur, eius civile carmen, quod Iosephus Fabijan, Vox Urbis socius, ad nos misit latine reddimus, libenti animo vulgamus.

GROVERIUS CLEVELAND

Cursus honorum, quibus Groverius Cleveland, nuper vita functus, supremum Foederatarum Septentrionalis Americae Civitatum obtinuit magistratum, singulari quidem atque humili causa ortum duxit.

Origus quidam, magnae officinae ad saccarum ex zea-mays extrahendum possessor ob eamque industriam ditissimus factus, cum eo lites habebat qui eiusdem rei rationem quum invenisset, neque satis sibi remunerationem datam putaret, suum patrocinium Lewisio advocato commiserat. Lewisius tamen tanto expediendo negotio se parem sentire non videbatur, causamque Groverio Cleveland recenti collegae, cuius ingenium et iuvenilem ardorem cognoverat, invicem delegavit. Neque in errorem inductus est; Groverius enim magnum ex Origo adversario triumphum reportavit; siquidem tribunal inventori vicies centena millia doll. debita iudicavit latumque praemium Lewisio advocato, qui Groverium contra quinque tantum millibus doll. compensavit. Hic vero, liquido cer-

tus se unicum victoriam procurasse, longe maiora a Lewisio repetiit eique renuenti actionem ultro intulit, atque iterum victor excessit, ei centum et nonaginta doll. millibus a tribunali attributis.

Rem fama vulgavit cum eaque iuvenis advocati nomen et peritiam; unde factum est ut quum in urbe Buffalo loci praefectus (*major* vulgo nuncupatur) esset eligendus, muneri, omnium plausu, ipse fuerit suffectus.

Anno post, Groverius Cleveland Neoeboracensis civitatis gubernio praeponebatur, quo in munere popularem gratiam omnem ad se allexit hac praesertim de causa, quod partium studia animosque adversos aptissime reconciliare valuerit. Nil igitur mirum quod sapientis, aequabilis ac temperati administratoris gloria sibi parta, ad supremum magistratum deinde eveheretur, in eoque fuerit iterum confirmatus.

Neque hunc gerens a ratione sua unquam aberravit, ita ut opinio etiam invaluerit, si ille in eo per-

mansisset, futurum fuisse ut bellum Hispanos inter atque Americanos vitaretur.

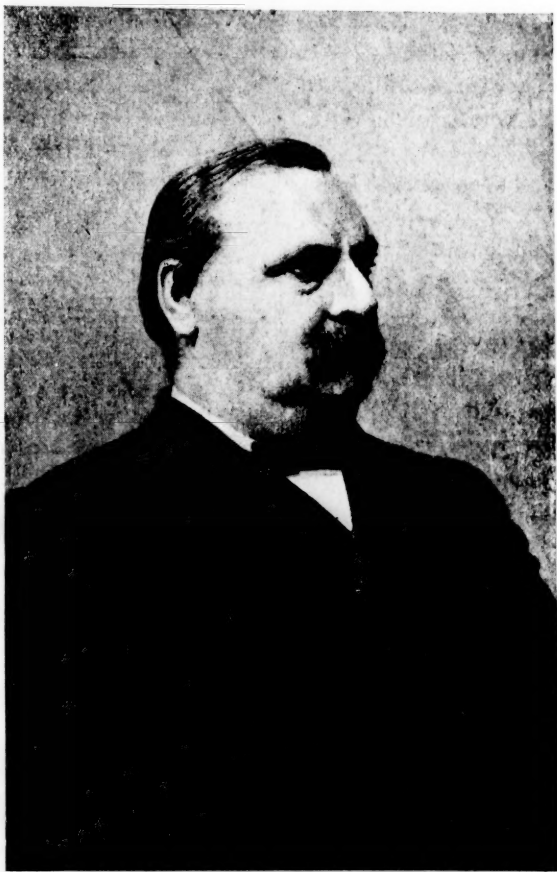
Mores in eo commodi atque summae humanitatis, quos ipsemet qui scribo sum expertus. Anno enim MDCCCLXXXVIII, quum eum in *alba* illa domo Washingtoniensi inviserem, eique itinera narrarem expleta nuper tum per civitates foederatas, tum per Indicas gentes, Alpes quae saxosae appellantur incolentes, tum denique per Californiam, is comiter, iucunde, et quasi admiratione percussus me dicentem audiebat, blandisque hisce verbis gratulabundus conclusit, parvum Americanorum numerum Americam suam per partes ac diligenter heu! visitare, quemadmodum Italus ego fecissem.

Washingtonio urbe capite gloriabatur: memini eum a me petiisse quid de ea sentirem, et esse summo pere delectatum quum responderim aliquando Lutetiae Parisiorum per vias deambulanti me credere.

Munere gubernii supremo relicto, privatus vixit forensi operae iterum atque unice addictus, eaque etiam de causa nunc lumine cassum Americani lugent, eius laudes ac civilia

merita praedicant, maximoque desiderio eius memoriam omnes prosequuntur.

ARISTIDES LEONORI.

Groverius Cleveland.

COLLOQUIA LATINA

Aestivae vacationes ⁽¹⁾.

PETRUS. — Quum duodecim mensibus volvatur annus, Hilari, et is in quatuor tempora digeratur, — ver, aestatem, autumnum, hyemem —; unumquodque autem trimestri spatio terminetur, non sum animi dubius, quin tu, sicut in gradibus aetatis humanae adolescentiam pueritiae, constanti seu

(1) EX IACOBI PONTANI S. I. opere cui titulus: *Progymnasmata latinitatis*, passim retractavit I. F.

AD SONTIUM⁽¹⁾

*O nobilis stirps prosiliens iugo
 Montis peralti, limpida profluis,
 Munda atque vernans, ni procellae
 Ira tibi vada clara turbat.*
*Formose fili verticis Alpium,
 Ritu puellae monticolae pedem
 Lecans salis cursu loquaci,
 Dum peragras loca saltuosa.*
*Serenus ipse es non minus aëre
 Perflante rupis celsa cacumina,
 Idem citans undas canoras
 Cantibus occinis Alpiorum.*
*Quantum iuvat me despiciere in sinum
 Tui liquoris, quem viridans nitor
 Splendore caeli mixtus ornat,
 Dulcis et exhilarans imago.*
*Tuis fluentis caerulea montium
 Virorque fuscus graminis Alpium
 Conspirat et conspectu amoeni
 Lumina detinet intuentis.*
*De rore caeli caerulei, reor,
 De rore montis, cui viridis color,
 Hunc tu leporem combibisti,
 Egregium decus Alpīs almae,*
*Vetustum amicum te colo et hospitem:
 Cum per nemus te proripis antraque
 Montana linqvis cum sonore,
 Cum strepitu, mihi tum videris*
*Legatus esse et nuntius a domo
 Portans salutem, quam tibi reddimus,
 Per plana dum lente vagaris
 Arca rigans fluitante lympa.*
*Magnum sonas, sed suave et amabile,
 Firmoque nisu laberis impiger,
 Donec per alta ac montuosa
 Tendis iter salebrosum et asprum.*
*At cum relictis montibus impetu
 Campos apertos desuper insilis,
 Repente cursum quid morari
 Tum tibi laetitiamque suetam*
*Auferre dicam? Tristitiam prius
 Inusitatam quid subito attulit?
 Cur lassus incedis, quis angor
 Te premit eripiens loquelam?*

*Utrumne luges, quod tibi montium
 Privo gravatur pectus et intimo
 Desiderat moerore cunas,
 Quae puerum te aluere ab ortu?*
*An nescio quae te meditatio
 Percellit aevi praeteriti monens
 Patrum Slavorum praefluentem
 Busta situ cooperta longo?*
*Nimirum utervis te dolor opprimit
 Tristi meantem, languidulo gradu.
 Tum grandis instar, sed venustae
 Te lacrimae videor videre.*
*O nobilis stirps prosiliens iugo
 Montis peralti, limpida profluis,
 Munda atque vernans, ni procellae
 Ira tibi vada clara turbat.*
*At proh dolor, te terribilis manet
 Procella surgens, unde venit notus,
 Stratura campos atque prata
 Florida, quae tua lympa nutrit.*
*Eheu, prope illum prospicio diem:
 Erit supra te caeligenus nitor,
 Utrunque plumbo grandinabit,
 Sanguineus crepitabit imber.*
*Atrox duellum cum tonitru furet,
 Tormenta mittent flammea pondera,
 Gliscet per agros fumus ater
 Eliciens lacrimam colono.*
*Crudo metentur iam gladio sata,
 Te purpurabit copia sanguinis
 Domestici, sed sordidabunt
 Hostica corpora sauciata.*
*Tunc tu memento, praesidium Alpium,
 Praeclare Sonti, quantum habet alveus,
 Quidquid liquoris fundit aether
 Congerere et sociare in unum.*
*Claustis refractis, quae retinent aquas,
 Remitte habenas, ne cohibe tuos
 Fluctus, sed ultra volce ripam
 Exsuperans fremitu minaci,*
*Aestumque totum, quatenus imperas,
 Turmam in rapacem verte nec abstine,
 Donec latrones terrae avitae
 Obrueris dederisque leto.*

(1) Obiit recens late defunctus Simon Gregorcic, sacerdos, inter Slovenos postea facile princeps. Ut viri clarissimi memoria in hoc etiam bonarum artium commentario quodammodo concelebratur, eius civile carmen, quod Iosephus Fabijan, Vox Urbis socius, ad nos misit latine redditum, libenti animo vulgamus.

Quantum vero utilitatis ex sacris his Congregationibus accesserit sive ad ecclesiasticam disciplinam tuendam, sive ad iustitiam administrandam, sive ad ipsos Romanos Pontifices relevandos, crescentibus in dies curis negotisque distentos, compertum ex Ecclesiae historia exploratumque omnibus est.

Verum decursu temporis ordinatio Romanae Curiae a Xysto V potissimum per memoratas Apostolicas Litteras constituta, haud integra perstitit. Nam et Sacrarum Congregationum numerus, pro rerum ac temporum necessitatibus, modo auctus est, modo deminutus; atque ipsa iurisdictio unicuique Congregationi primitus attributa, modo novis Romanorum Pontificum praescriptis, modo uso aliquo sensim inducto ratoque habito, mutationibus obnoxia fuit. Quo factum est ut hodie singularum iurisdictio, seu *competentia*, non omnibus perspicua nec bene divisa evaserit, plures ex Sacris Congregationibus eadem de re ius dicere valeant, et nonnullae ad pauca tantum negotia expedienda redactae sint, dum aliae negotiis obruantur.

Quapropter haud pauci Episcopi ac sapientes viri, maxime vero S. R. E. Cardinales, tum scriptis tum voce, et apud Decessorem Nostrum fel. rec. Leonem XIII, et apud Nos ipsos saepe institerunt ut opportuna remedia hisce incommodis afferrentur. Quod Nos quidem pro parte praestare curavimus datis Litteris die VII mensis Decembris anno MCMIII *Romanis Pontificibus*; aliisque datis die XXVIII mensis Ianuarii anno MCMIV, *Quae in Ecclesiae bonum*; itemque aliis datis die XVI mensis Maii anno MCMVI, *Sacrae Congregationis super negotiis*.

Cum vero in praesenti res quoque sit de ecclesiasticis legibus in unum colligendis, maxime opportunum visum est a Romana Curia ducere initium, ut ipsa, modo apto et omnibus perspicuo ordinata, Romano Pontifici Ecclesiaeque operam suam praestare facilius valeat et suppetias ferre perfectius.

Quamobrem, adhibitis in consilium pluribus S. R. E. Cardinalibus, statumimus ac decernimus, ut Congregationes, Tribunalia et Officia, quae Romanam Curiam componunt et quibus Ecclesiae universae negotia pertractanda reservantur, post ferias autumnales decurrentis anni, hoc est a die III mensis Novembris MDCCCXVIII, non alia sint, praeter consuetam sacra Consistoria, quam quae praesenti Constitutione decernuntur, eaque numero, ordine, competentia, divisa et constituta maneant his legibus, quae sequuntur.

I.

SACRAE CONGREGATIONES

1.º

CONGREGATIO SANCTI OFFICII.

1. Haec Sacra Congregatio, cui Summus Pontifex praest, doctrinam fidei et morum tutatur.
2. Eidem proinde soli manet iudicium de haeresi aliisque criminibus, quae suspicionem haeresis inducunt.
3. Ad ipsam quoque devoluta est universa res de Indulgentiis, sive quae doctrinam spectet, sive quae usum respiciat.
4. Quidquid ad Ecclesiae praecepta refertur, uti abstinentiae, ieiunia, festa servanda, id omne, huic Sacro Consilio sublatum, Congregationi Concilii tribuitur; quidquid ad Episcoporum electionem spectat, sibi vindicat Congregatio Consistorialis; relaxationem vero votorum in religione seu in religiosis institutis emissorum, Congregatio negotiis sodalium religiosorum praeposita.

5. Etsi peculiaris Congregatio sit constituta de *disciplina Sacramentorum*, nihilominus integra manet Sancti Officii facultas ea cognoscendi quae circa privilegium, uti aiunt, Paulinum, et impedimenta disparitatis cultus et mixtae religionis versantur, praeter ea quae attingunt dogmaticam de matrimonio, sicut etiam de aliis Sacramentis, doctrinam.

2.º

CONGREGATIO CONSISTORIALIS.

1. Duas haec Sacra Congregatio, easque distinctas partes complectitur:

2. Ad primam spectat non modo parare agenda in Consistoriis, sed praeterea in locis Congregationi de Propaganda Fide non obnoxiiis novas dioeceses et *capitula* tum *cathedralia* tum *collegiata* constituere; dioeceses iam constitutas dividere; Episcopos, Administratores apostolicos, Adiutores et Auxiliarios Episcoporum eligere; canonicas inquisitiones seu *processus* super eligendis indicare actosque diligenter expendere; ipsorum periclitari doctrinam. At si viri eligendi vel dioeceses constituendae aut dividendae sint extra Italiam, administri Officii a publicis negotiis, vulgo *Secretariae Status*, ipsi documenta excipient et *Positionem* conficient, Congregationi Consistoriali subiiciendam.

3. Altera pars ea omnia comprehendit, quae ad singularum dioecesium regimen, modo Congregationi de Propaganda Fide subiectae non sint, universim referuntur, quaeque ad Congregationes Episcoporum et Concilii hactenus pertinebant, et modo Consistoriali tribuuntur. Ad hanc proinde in posterum spectent vigilantia super impletis vel minus obligationibus, quibus Ordinarii tenentur; cognitio eorum quae ab Episcopis scripto relata sint de statu suarum dioecesium; indictio apostolicarum visitationum, examenque earum quae fuerint absolutae, et, post fidelem rerum expositionem ad Nos delatam singulis vicibus praescriptio eorum, quae aut necessaria visa fuerint aut opportuna; denique ea omnia quae ad regimen, disciplinam, temporalem administrationem et studia Seminariorum pertinent.

4. Huius Congregationis erit, in conflictatione iurium, dubia solvere circa *competentiam* Sacrarum Congregationum.

5. Huius Sacri Consilii Summus Pontifex perget esse Praefectus. Eique Cardinales a *secretis* S. Officii et *Secretarius Status* semper ex officio accensentur, praeter alios, quos Summus Pontifex eidem adscribendos censuerit.

6. A *secretis* semper esto Cardinalis a Summo Pontifice ad id munus eligendus; alter ab ipso erit Praelatus, cui *Adessoris* nomen, qui idem fungetur munere a *secretis* Sacri Collegii Patrum Cardinalium, et sub ipso sufficiens administratorum numerus.

7. Consultores huius Congregationis erunt *Adessor* Sancti Officii, et a *secretis* Congregationis pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis, durante munere: quibus accedent alii, quos Summus Pontifex elegerit.

3.º

CONGREGATIO DE DISCIPLINA SACRAMENTORUM.

1. Est huic Sacrae Congregationi proposita universa legislatio circa disciplinam septem Sacramentorum, incolumi iure Congregationis Sancti Officii, secundum ea quae superius statuta sunt, et Sacrorum Rituum Congregationis circa caeremonias quae in Sacramentis conficiendis, ministrandis et recipiendis servari debent.

2. Itaque eidem Congregationi tribuuntur ea omnia, quae huc usque ab aliis Congregationibus, Tribunalibus aut

mediae aetati et senectae praeferas; ita in differentiis temporum aetatem ceteris anteponas, ac proinde aestivis mensibus amplius delectere, quando pacatum nitet diffuso lumine caelum, rami baccharum ubertate incurvescunt, segetes largiuntur fruges, pellucidulis aquis manant fontes, quando suaves daedala tellus submittit flores et ridente aequora ponti.

HILARIUS. — Esto sane: quorsum tu istuc?

P. — Quorsum? Nosse velim ex Iunio, Iulio, Augusto mense equis tibi expectatissimus venire consueverit.

H. — An etiam in dubitationem habere potes? Idem, Petre, qui tibi.

P. — Quem ergo mihi amabilem acceptumque procedere autumas?

H. — Quid credis? Iulium.

P. — Quibus de causis?

H. — Quaeris? Vacationum agitari capiuntur sollemnes feriae; licet deambulare et sese dare lusibus. In patriam quoque abeundi potestas ad visendos parentes, fratres, sorores, propinquos et affines; ubi tam blandae salutationes, tam benevola ac festiva congressiones, tam multae vocationes ad honesta et delicata convivia... Quid verbis opus est? Iuunditates sexcentae. Ah! laudemus, celebremus maiorum nostrorum prudentiam, qui adolescentum valetudini ista relaxatione consulendum putaverunt, quam continentibus atque diuturnis litterarum contentionibus offendi exploratum est, caelo aestuante potissimum, quali affligimur exorta canicula. Et mihi multo verissimum videtur illud epigrammatographi: « Pueri, si aetate bene valent, satis discunt... ». Et iam istud vagandi et vacandi tempus propinquat. Qui tu traduces?

P. — Num omnino usum librorum dimittam? Num me a nostris Musis proinde, ut si bellum ipsis indixissem, disiungam?

H. — Assentior; sic enim fieri decet, ne quae instituti sumus late omittamus. Quid vero tu leges?

P. — Ea imprimis quae, praeter finem quem tu dixisti, liberalem etiam et frugiferam delectationem pariant. Itaque si exercitationem styli haud intermittam, dictata recensebo, audita mecum pertractabo, Graecorum Romanorumque historias et excellentium carmina poetarum tum veterum tum novarum litterarum prosequar. Denique ita vacationum tempus transigere constitui, ut etiam otii mei rationem afferre possim.

H. — Et ego haec in natali solo perficiam, quod me sui immemorem esse non sinit et post annum quartum quam discessi videre destinavi.

P. — Recte quidem...

H. — Addunt non mediocre calcar quas abhinc triduum accepi litteras: eae sunt paterna manu

et quamprimum me iter in patriam ingredi iubent.

P. — Quando huc te reversurum augurare?

H. — Brevi, si erit ut illi me brevi dimittant; mater imprimis, quae extra me stirpem virilem aut muliebrem patri meo nullam generavit. Ac nosti quanta sit matrum, in unicos praesertim, dilectio.

P. — Multas persaepe opportunitates corruerunt istae matres, quae sic efflictim amant liberos.

H. — Tamen pater efficiet ne ultimus omnium huc sim reversurus.

P. — Valeas igitur, atque corporis et animi viribus tibi aestas proficiat.

H. — Et tu valeas, eademque ex vacationibus bona accipias.

ACTA PONTIFICIA

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

PII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPAE X

CONSTITUTIO APOSTOLICA

DE ROMANA CURIA

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Sapienti consilio s. m. Pontifex Xystus V, Deceasorum vestigiis inhaerens eorumque coepta perficiens, sacros Cardinalium coetus, seu Romanas Congregationes, quarum aliquot iam erant ad certa negotia institutae, augeri numero voluit, ac suis quamque finibus contineri. Quare Apostolicis Litteris, die XXII mensis Ianuarii an. MDLXXXVII, quibus initium, *Immensa*, eiusmodi Congregationes constituit quindécim, ut, «partita inter eos aliosque romanae Curiae magistratus ingenti curarum negotiorumque mole», quae solet ad Sanctam Sedem deferri, iam necesse non esset tam multa in Consistorio agi ac deliberari, simulque possent controversiae diligentius expendi, et celerius faciliusque eorum expediri negotia, qui undique, sive studio religionis ac pietatis, sive iuris persequendi, sive gratiae impetrandae, aliave de causis ad Summum Pontificem confugerent.

gregationis Sancti Officii, decernimus ut in posterum omnia quae ad librorum prohibitionem pertinent, eaque sola, utriusque Congregationis Patres Cardinales, Consultores, Administri secum invicem communicare possint, et omnes hac de re eodem secreto adstringantur.

8.°

CONGREGATIO SACRORUM RITUUM.

1. Haec Sacra Congregatio ius habet videndi et statuendi ea omnia, quae sacros ritus et caeremonias Ecclesiae Latinae proxime spectant non autem quae latius ad sacros ritus referantur, cuiusmodi sunt praecedentiae iura, aliaque id genus, de quibus sive servato iudiciario ordine sive ratione disciplinae, hoc est, uti aiunt, *in linea disciplinari* disceptetur.

2. Eius proinde est praesertim advigilare ut sacri ritus ac caeremoniae diligenter servantur in Sacro celebrando, in Sacramentis administrandis, in divinis officiis persolvendis, in iis denique omnibus quae Ecclesiae Latinae cultum respiciunt; dispensationes opportunas concedere; insignia et honoris privilegia tam personalia et ad tempus, quam localia et perpetua, quae ad sacros ritus vel caeremonias pertineant, elargiri, et cavere ne in haec abusus irrepant.

3. Denique ea omnia exsequi debet, quae ad beatificationem et canonizationem Sanctorum vel ad Sacras Reliquias quoquo modo referuntur.

4. Huic Congregationi adiunguntur Coetus *liturgicus*, Coetus *historico-liturgicus* et Coetus *pro Sacro Concentu*.

9.°

CONGREGATIO CAEREMONIALIS.

Haec Sacra Congregatio iura hactenus ipsi tributa integra servat; ideoque ad eam pertinet moderatio caeremoniarum in Sacello Aulaque Pontificali servandarum, et sacramentorum functionum, quas Patres Cardinales extra pontificale sacellum peragunt; itemque quaestiones cognoscit de praecedentia tum Patrum Cardinalium, tum Legatorum, quos variae nationes ad Sanctam Sedem mittunt.

10.°

CONGREGATIO PRO NEGOTIIS ECCLESIASTICIS EXTRAORDINARIIS.

In ea tantum negotia Sacra haec Congregatio incumbit, quae eius examini subiciuntur a Summo Pontifice per Cardinalem *Secretarium Status*, praesertim ex illis quae cum legibus civilibus coniunctum aliquid habent et ad pacta conventa cum variis civitatibus referuntur.

11.°

CONGREGATIO STUDIORUM.

Est huic Sacrae Congregationi commissa moderatio studiorum in quibus versari debeant maiora athenaea, seu quas vocant Universitates, seu Facultates, quae ab Ecclesiae auctoritate dependent, comprehensis iis quae a religione alicuius familiae sodalibus administrantur. Novas institutiones perpendit approbatque; facultatem concedit academicos gradus conferendi, et, ubi agatur de viro singulari doctrina commendato, potest eos ipsa conferre.

II.

TRIBUNALIA

1.°

SACRA POENITENTIARIA.

Huius sacri iudicii seu tribunalis iurisdictio coarctatur ad ea dumtaxat quae forum internum, etiam non sacramentale, respiciunt. Itaque, externi fori dispensationibus circa matrimonium ad Congregationem de disciplina Sacramentorum remissis, hoc tribunal pro foro interno gratias largitur, absolutiones, dispensationes, commutationes, sanationes, condonationes; excutit praeterea quaestiones conscientiae, easque dirimit.

2.°

SACRA ROMANA ROTA.

Quum Sacrae Romanae Rotae tribunal, antea actis temporibus omni laude cumulatam, hoc aevo variis de causis iudicare ferme destiterit, factum est ut Sacrae Congregationes forensibus contentionibus nimium gravarentur. Huic incommodo ut occurratur, iis inhaerentes, quae a Decessoribus Nostri Xysto V, Innocentio XII et Pio VI sancita fuerunt, non solum iubemus «per Sacras Congregationes non amplius recipi nec agnosci causas contentiosas, tam civiles quam criminales, ordinem iudicium cum processu et probationibus requirentes» (Litt. Secretariae Status xvii Aprilis MDCCXXVIII); sed praeterea decernimus ut causae omnes contentiosae non maiores, quae in Romana Curia aguntur, in posterum devolvantur ad Sacrae Romanae Rotae tribunal, quod hisce litteris rursus in exercitium revocamus iuxta *Legem propriam*, quam in appendice praesentis Constitutionis ponimus, salvo tamen iure Sacrarum Congregationum, prout superius praescriptum est.

3.°

SIGNATURA APOSTOLICA.

Item supremum Signaturae Apostolicae tribunal restituendum censemus, et praesentibus litteris restituimus, seu melius instituimus, iuxta modum qui in memorata lege determinatur, antiqua ordinatione tribunalium *Signaturae papalis gratiae et iustitiae* suppressa.

III.

OFFICIA

1.°

CANCELLARIA APOSTOLICA.

1. Huic officio praesidet unus ex S. R. E. Cardinalibus, qui posthac Cancellarii, non autem Vice Cancellarii nomen assumet. Ipse iuxta pervetustam consuetudinem in sacris Consistoriis, ex officio, notarii munere fungitur.

2. Ad Cancellariae officium in posterum hoc unum tamquam proprium reservatur munus, Apostolicas expedire litteras *sub plumbo* circa beneficiorum consistorialium provisionem, circa novarum dioecesium et capitulorum institutionem, et pro aliis maioribus Ecclesiae negotiis conficiendis.

3. Unus erit earum expediendarum modus, hoc est per *viam Cancellariae*, iuxta normam seorsim dandam, sublati

Officiis Romanae Curiae decerni concedique consueverant tum in disciplina matrimonii, uti dispensationes in foro externo tam pauperibus quam divitibus, sanationes in radice, dispensatio super rato, separatio coniugum, natalium restitutio seu legitimatio prolis; tum in disciplina aliorum Sacramentorum, uti dispensationes ordinandis concedendae, salvo iure Congregationis negotiis religiosorum sodalium praepositis ad moderandam eorundem ordinationem; dispensationes respicientes locum, tempus, conditiones Eucharistiae sumendae, Sacri litandi, adservandi Augustissimi Sacramenti; aliaeque id genus.

3. Quaestiones quoque de validitate matrimonii vel sacrae Ordinationis, aliasque ad Sacramentorum disciplinam spectantes, eadem Congregatio dirimit, incolumi iure Sancti Officii. Si tamen eadem Congregatio iudicaverit huiusmodi quaestiones iudicario ordine servato esse tractandas, tunc eas ad Sacrae Romanae Rotae tribunal remittat.

4. Congregationi huic, quemadmodum ceteris omnibus quae sequuntur, erit Cardinalis Praefectus, qui praeerit sacro Ordini, aliquot Patribus Cardinalibus a Pontifice Summo eligendis confiato, cum *secretario* aliisque necessariis administris et consultoribus.

4°

CONGREGATIO CONCILII.

1. Huic Sacrae Congregationi ea pars est negotiorum commissa, quae ad universam disciplinam Cleri saecularis populiue christiani refertur.

2. Quamobrem ipsius est curare ut Ecclesiae praecepta serventur, cuius generis sunt ieiunium (excepso eucharistico, quod ad Congregationem de disciplina Sacramentorum pertinet), abstinentia, decimae, observatio dierum festorum, cum facultate opportune relaxandi ab his legibus fideles; moderari quae Parochos et Canonicos spectant; item quae pias uniones, pia legata, pia opera, Missarum stipes, beneficia aut officia, bona ecclesiastica, arcae nummariae, tributa dioecessana, aliaeque huiusmodi, attingunt. Videt quoque de iis omnibus, quae ad immunitatem ecclesiasticam pertinent. Eadem Congregationi facultas est reservata eximendi a conditionibus requisitis ad consecrationem beneficiorum, quoties ad Ordinarios eorum collatio spectet.

3. Ad eandem pertinent ea omnia quae ad Conciliorum celebrationem et recognitionem, atque ad Episcoporum coetus seu *conferentias* referuntur, suppressa Congregatione speciali, quae hactenus fuit pro Conciliorum revisione.

4. Est autem haec Congregatio tribunal competens seu legitimum in omnibus causis negotia eidem commissa spectantibus, quae ratione disciplinae, seu, ut valgo dicitur, *in linea disciplinari* pertractandas iudicaverit; cetera ad Sacram Romanam Rotam erunt deferenda.

5. Congregationi Concilii adiungitur et unitur, qua Congregatio specialis, ea quae *Laurentiana* dicitur.

5°

CONGREGATIO NEGOTIIS RELIGIOSORUM SODALIUM PRAEPOSITA.

1. Haec Sacra Congregatio iudicium sibi vindicat de iis tantum, quae ad Sodales religiosos utriusque sexus tum sollemnibus, tum simplicibus votis adstrictos, et ad eos qui, quavis sine votis, in communi tamen vitam agunt more religiosorum, itaque ad tertios ordines saeculares, in universum pertinent, sive res agatur inter religiosos ipsos, sive habita eorum ratione cum aliis.

2. Quapropter in omnia sibi moderanda assumit, quae sive inter Episcopos et religiosos utriusque sexus sodales

intercedunt, sive inter ipsos religiosos. Est autem tribunal competens in omnibus causis, quae ratione disciplinae, seu, ut dici solet, *in linea disciplinari* aguntur, religioso sodali sive convento sive actore; ceterae ad Sacram Romanam Rotam erunt deferendae, incolumi semper iure Sancti Officii circa causas ad hanc Congregationem spectantes.

3. Huic denique Congregationi reservatur concessio dispensationum a iure communi pro sodalibus religiosis.

6°

CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDE.

1. Sacrae huius Congregationis iurisdictio iis est circumscripta regionibus, ubi, sacra hierarchia nondum constituta, status missionis perseverat. Verum, quia regiones nonnullae, etsi hierarchia constituta, adhuc inchoatum aliquid praefecerunt, eas Congregationi de Propaganda Fide subiectas esse volumus.

2. Itaque a iurisdictione Congregationis de Propaganda Fide exemptas et ad ius commune deductas decernimus — in *Europa* — ecclesiasticas provincias Angliae, Scotiae, Hiberniae, et Hollandiae, ac dioecesim Luxemburgensem; — in *America* — provincias ecclesiasticas domini Canadensis, Terrae Novae et Foederatarum Civitatum, seu *Statuum Unitorum*. Negotia proinde quae ad haec loca referuntur, tractanda in posterum non erunt penes Congregationem de Propaganda Fide, sed, pro varia eorundem natura, penes Congregationes ceteras.

3. Reliquae ecclesiasticae provinciae ac dioeceses, iurisdictioni Congregationis de Propaganda Fide hactenus subiectae, in eius iure ac potestate maneant. Pariter ad eam pertinere decernimus Vicariatus omnes Apostolicos, Praefecturas seu missiones quolibet, eas quoque quae Congregationi a Negotiis ecclesiasticis extraordinariis modo subeunt.

4. Nihilominus, ut unitati regiminis consulatur, volumus ut Congregatio de Propaganda Fide ad peculiarias alias Congregationes deferat quaecumque aut fidem attingunt, aut matrimonium aut sacrorum rituum disciplinam.

5. Quod vero spectat ad sodales religiosos, eadem Congregatio sibi vindicet quidquid religiosos qua missionarios, sive uti singulos, sive simul sumptos tangit. Quidquid vero religiosos qua tales, sive uti singulos, sive simul sumptos attingit, ad Congregationem Religiosorum negotiis praepositam remittat aut relinquat.

6. Unitam habet Congregationem pro negotiis Rituum Orientalium, cui integra manent quae huc usque servata sunt.

7. Praefectura specialis pro re oeconomica esse desinit; omnium vero bonorum administratio, etiam *Reverendae Camerae Spoliorum*, ipsi Congregationi de Propaganda Fide committitur.

8. Cum hac Congregatione coniungitur Coetas pro *unione Ecclesiarum dissidentium*.

7°

CONGREGATIO INDICIS.

1. Huius sacrae Congregationis in posterum erit non solum delatos sibi libros diligenter excutere, eos si oportuerit, prohibere, et exemptiones concedere; sed etiam ex officio inquirere, qua opportuniore licebit via, si quae in vulgus edantur scripta cuiuslibet generis, damnanda; et in memoriam Ordinariorum reducere, quam religiose teneantur in perniciose scripta animadvertere, eaque Sanctae Sedi denunciare, ad normam Const. *Officiorum*, XIV Ian. MDCCCXVII.

2. Cum vero librorum prohibitio persaepe propositam habeat catholicae fidei defensionem, qui finis est etiam Con-

DIARIUM VATICANUM

(Die XXI mens. Iunii - d. XX mens. Iulii M DCCC VIII)

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros qui sui quisque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Collegii Urbani de Propaganda Fide alumni omnia et stipem suam Pontifici offerentes Sacerdotii annum quinquagesimum explenti; Sacrosanctae Lateranensis Ecclesiae Collegium grates agens ob refectum a Pontifice basilicae eiusdem lacunar; Eminentissimus Purpuratus Pater Raphael Merry del Val a Secretis Status et Apostolicae domus Praefectus numismatis exemplaria aurea, argentea aenaeque exhibens in memoriam anni V Pii PP. X Pontificatus cusi; Hugo Gaisser O. S. B. Urbani collegii Graecorum rector; coetus Germanicarum mulierum ad pauperes ecclesias suppellectilibus ditandas huiusmodi dona offerens; Thomas Rodriguez, Prior gener. Ord. Eremitarum S. Augustini; Henricus Saint Olive, Praeses centralis consilii sodalitatibus ad fidem propagandam cum consiliariis suis; Leopoldus Mayer de Schauensee, Helveticae Pontificiae cohortis praefectus cum militum manu omnia dona offerentes ob sacerdotale Pontificis iubilaeum; Franciscus Boncompagni-Ludovisi, Princeps Urbanus eiusque uxor; Sebastianus Osterrieder, Bavarus sculptor; Supremi Militaris Ordinis Hierosolymitani Melitensis Magister maximus; Romani et Piani seminarii alumni; Liberianae basilicae Collegium; Hyacinthus M. Cormier, Magister generalis Ord. Praedicatorum; Ildebrandus de Hemptinne, Ord. S. Benedicti abbas primus; Emmanuel Sanchez, Praepositus generalis Congregationis Scholarum Piarum; Aemilius Ojeda y Perpinan, legatus extraordinarius et administrator cum omni potestate Hispanorum apud Apostolicam Sedem; Maximilianus d'Erp dynasta eodem munere fungens pro Belgis; Montis Draconis Dux eiusque familia; Alexander Ruspoli, Princeps Urbanus, Sacri Hospitii Magister; Collegium XII virorum litibus adiudicandis; Collegium Minorum Conventualium eiusque moderatores; Vaticanae basilicae Collegium omnia et stipem suam offerens, cui Sanctissimus gratias agens aperit se cryptis Vaticanis sepulturam suam ad B. Petri reliquias delegisse; Bohemorum Urbani collegii alumni; Amandus Bahalmann O. F. M. episcopus Argens. electus; Von Muhelberg dynasta, legatus extraordinarius et administrator Borussiae apud Apostolicam Sedem; Nicolaus Szeccsen de Temerin Comes, eodem munere fungens pro Austrorum imperio; Collegium Parochorum de Urbe; Pacificus a Seggiano, Administrator generalis O. M. S. Francisci Capulorum; Ioannes De Montel, Romanae Rotae Auditorum decanus; Patritius Gulielmus Riordan, Urbani Iberniorum collegii rector, sacras suppellectiles multas offerens ex Ibernica ad Pontificem missas pauperibus ecclesiis distribuendas, ac pontificale tegmen a nobiliori Ibernorum manu Pontifici dono oblatum; Philippus Orsini, Princeps Urbanus pontificio solio adstans; De Leininghen Comes; Hispanici Urbani collegii alumni pontifici exhibentes interpretationem epistolae encyclicae *Lamentabili* duobus voluminibus conclusam et a theologiae iurisque canonici discipulis collegii eiusdem exaratam; Albertus Blancas, legatus extraordinarius et administrator Argentinae reipublicae apud Apostolicam Sedem; Civitatum Foederatarum Septemtrionalis Americae Urbani collegii alumni stipem suam offerentes et effigiem Pontificis a Müller-Ury doctore egregie pictam, quam Pater amantissimus in sui memoriam Collegio vicissim donat.

Pontificiae electiones.

— Reverendissimus vir Petrus Angelini, antistes Urbanus e consilio XII virorum litibus adiudicandis, a secretis dicitur Brevium ad Principes.

— Victor Maria Corvaja O. S. B. episcopus Tripolitanus eligitur.

Varia.

— Die VI mens. Iulii Constitutio Apostolica vulgatur de Romana Curia.

— d. XX in Xystino sacello adstante Pontifice iusta funebria Leoni PP. XIII persolvuntur, die anniversaria V recurrente ab eius obitu.

PER ORBEM

Spatio deficiente, brevibus admodum notis concludere coacti sumus quae per orbem mense proximo tum de communibus eventibus, tum de civilibus rebus acciderunt.

Salvere igitur imprimis iubemus infantem illum alterum qui d. XXII mens. Iunii ex regali Hispanorum stirpe natus est, dum extremum affamur clarissimos viros vita functos, et Franciscum Iacovaoci, Romanum pictorem, et Ionam Lie, Norvegum poetam, et Elisabeth, uxorem Ioannis Alberti Meklenburg, nunc Brunswikii Ducatus rectoris; ac pariter miseros illos, qui inter infortunia mortem obierunt. Neque hi pauci; siquidem huiusmodi damna late saevierunt. Incendia enim tum Villae-regalis, Lusitani oppidi, tum Portus Principis magnam partem deleverunt; in carbonis fodinis Berolinensibus, quibus a Carolo Magno nomen, operarios plures suffocarunt; denique Benaduz ferriviae stationem inter Thouary et Coira redegerunt ad nihilum. Naufragium contra, at idem luctuosum, passa est Hispanica navis trans Atlanticum viatores vehens, quorum quindecim in alto submersi sunt.

At hominum vita crudeliter in Perside extincta est ipso Imperatoris iussu, qui ut constitutionem a Patre concessam retraheret, sub falsa prodicionis specie, armata manu missilibusque coetum legatorum legibus ferendis aggressus est, terrorisque Teheran in urbe quod dicitur gubernium instituit, neque, dum scribimus, meliores dies infelici illi populo aperuit.

Mauritanae res ex adverso nihil novi prae se tulerunt, si D'Amade, Gallici ducis, expeditionem exceperis ad Azemur urbem in quietem redigendam.

Hora denique postrema nunciatur Turcarum imperator universi populi sollicitationibus motus ad an. MDCCCLXXVI alicuius libertatis reginden iterum concedendum sese convertisse.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina Pacti, Phil. Cuggiani.

iis modis qui dicuntur per *viam secretam*, de Camera et de Curia.

4. Expedientur memoratae litterae seu *bullae* de mandato Congregationis Consistorialis circa negotia ad eius iurisdictionem spectantia, aut de mandato Summi Pontificis circa alia negotia, servatis ad unguem in singulis casibus ipsius mandati terminis.

5. Suppresso collegio Praelatorum, qui dicuntur *Abbreviatores maioris vel minoris residentiae*, seu de parco maiori vel minori; quae ipsius erant munia in subscribendis apostolicis bullis transferuntur ad collegium Protonotariorum Apostolicorum, qui vocantur *participantes de numero*.

2.°

DATARIA APOSTOLICA

1. Huic officio praestit unus ex S. R. E. Cardinalibus, qui in posterum Datarii, non vero Pro-Datarii nomen obtinebit.

2. Ad Datarium in posterum hoc unum tamquam proprium ministerium tribuitur, cognoscere de idoneitate eorum qui optant ad beneficia non consistorialia Apostolicae Sedi reservata; conficere et expedire Apostolicas litteras pro eorum collatione; eximere in conferendo beneficio a conditionibus requisitis; curare pensiones et onera quae Summus Pontifex in memoratis conferendis beneficiis imposuerit.

3. In his omnibus agendis normas peculiare sibi propriae, aliasque seorsim dandas servabit.

3.°

CAMERA APOSTOLICA.

Huic Officio cura est atque administratio bonorum ac iurium temporalium Sanctae Sedis, quo tempore praesertim haec vacua habeatur. Ei officio praestit S. R. E. Cardinalis Camerarius, qui in suo munere, Sede ipsa vacua, exercendo se geret ad normas exhibitae a Const. *Vacante Sede Apostolica*, xxv Dec. MDCCCIV.

4.°

SECRETARIA STATUS.

Officium hoc, cuius est supremus moderator Cardinalis a *Secretis Status*, hoc est a publicis negotiis, triplici parte constabit. Prima pars in negotiis extraordinariis versabitur, quae Congregationi iisdem praepositae examinanda subiici debent, ceteris, pro diversa eorum natura, ad peculiare Congregationes remissis; altera in ordinaria negotia incumbet, ad eamque, inter cetera, pertinebit honoris insignia quae concedere tum ecclesiastica tum civilia, iis demptis quae Antistiti pontificali domui Praeposito sunt reservata; tertia expeditioni Apostolicorum Brevium, quae a variis Congregationibus ei committuntur vacabit. — Primae praerit *Secretarius* Congregationis pro negotiis extraordinariis; alteri *Substitutus* pro negotiis ordinariis; tertiae *Cancellarius* Brevium Apostolicorum. Inter harum partium praesides primus est *Secretarius* Sacrae Congregationis negotiis extraordinariis praepositae, alter *Substitutus* pro ordinariis negotiis.

5.°

SECRETARIAE BREVIUM AD PRINCIPES
ET EPISTOLARUM LATINARUM.

Duplex hoc officium sua munia, ut antea, servabit, latine scribendi acta Summi Pontificis.

In posterum vero in omnibus Apostolicis Litteris, sive a *Cancellaria* sive a *Dataria* expediendis, initium anni du-

cetur, non a die Incarnationis Dominicae, hoc est a die xxv mensis Martii, sed a Kalendis Ianuariis.

Itaque Congregationes, Tribunalia, Officia, quae diximus, pasthac Romanam Curiam constituent, servata eorum quae ante Nostras has litteras exstabant, propria constitutione, nisi immutata fuerit secundum superius praescripta aut secundum legem ac normas sive generales sive speciales quae Constitutioni huic adiacent.

Congregatio quae dicitur *Reverendae fabricae S. Petri*, in posterum unam sibi curandam habebit rem familiarem Basilicae Principis Apostolorum, servatis ad unguem in hac parte normis a Benedicto XIV statutis Const. *Quanta curum* die xv mensis Novembris MDCLI data.

Coetus studiis provehendis sive *Sacrae Scripturae*, sive *historiae*; *Obulo S. Petri administrando*; *Fidei in Urbe praeservandae*, permanent in statu quo ante.

Sublata Congregatione *Visitationis Apostolicae Urbis*, quae ipsius erant iura et munia, ad peculiarem Patrum Cardinalium coetum, penes urbis Vicariatum constituendum, deferimus.

In omnibus autem et singulis superius recensitis Congregationibus, Tribunalibus, Officiis hoc in primis solemne sit, ut nil grave et extraordinarium agatur, nisi a moderatoribus eorumdem Nobis Nostrisque pro tempore Successoribus fuerit ante significatum.

Praeterea, sententiae quaevis, sive gratiae via, sive iustitiae, pontificia approbatione indigent, exceptis iis pro quibus eorundem Officiorum, Tribunalium et Congregationum moderatoribus speciales facultates tributae sint, exceptisque semper sententiis tribunalis Sacrae Rotae et Signaturae Apostolicae de ipsarum competentia latis.

Huic Constitutioni accedunt leges propriae, ac normae tum generales tum particulares, quibus disciplina et modus tractandi negotia in Congregationibus, Tribunalibus, Officiis praestituitur; quas leges et normas ad unguem ab omnibus observari mandamus.

Atque haec valere quidem debent Apostolica Sede plena; vacua enim standum legibus et regulis in memorata Constitutione *« Vacante Sede Apostolica »* statutis.

Decernentes praesentes Litteras firmas, validas et efficaces semper esse ac fore, suosque plenarios et integros effectus sortiri atque obtinere, et illis ad quos spectat aut pro tempore quomodolibet spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, atque irritum esse et inane si secus super his a quoquam contigerit attentari. Non obstantibus Nostra et Cancellariae Apostolicae regula de iure quaesito non tollendo, aliisque Constitutionibus et ordinationibus Apostolicis, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque etiam specialissima mentione dignis.

Datum Romae apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicae millesimo nongentesimo octavo, die festo Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, III Kal. Iulias, Pontificatus Nostri anno quinto.

A. CARD. DI PIETRO
Pro-Datarius

R. CARD. MERRY DEL VAL
A Secretis Status

VISA

De Curia I. DE AQUILA E VICECOMITIBUS

Loco ✕ Plumbi.

Reg. in Secret. Brevium.

V. CUGNONIUS.